

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКОГО МУЗЕЮ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Т.О. Калашник, керівник музею бойової слави Сумсько-Київських дивізій, КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6

Одним із важливих завдань сучасної освіти є розвиток творчої особистості, тобто такої яка внаслідок впливу зовнішніх факторів (зокрема, педагогічних) набула додаткових мотивів, здібностей, необхідних для актуалізації власного творчого потенціалу.

Розвиток творчих здібностей учнів сприяє пошуково-дослідницька робота, у процесі якої вони можуть поповнити, розширити, поглибити свої знання, ознайомитися з методами збору матеріалу, виконанням простих наукових досліджень.

Під час пошуково-дослідницької роботи в учнів формуються базові дослідницькі вміння та навички:

- інтелектуальні: порівняння, узагальнення та систематизація, опис об'єктів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків тощо;
- практичні: використання навчальної, довідкової та додаткової літератури, оформлення результатів дослідження;
- самоорганізації та самоконтролю: планування пошуково-дослідницької роботи, раціональне використання часу й засобів діяльності тощо.

Отже, пошуково-дослідницька діяльність створює умови для розвитку творчих здібностей учнів, сприяє самореалізації старшокласників, формуванню в них почуттів патріотизму, доброти, милосердя, толерантності, самостійності, особистої ініціативності.

Одним із потужних центрів пошуково-дослідницької роботи є шкільний музей.

У КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 уже понад тридцять років діє музей бойової слави Сумсько-Київських дивізій, який був

відкритий за ініціативою учнівського й учительського колективів. У музеї зберігаються записи спогадів ветеранів, колишніх бійців 167-ї, 232-ї, 340-ї стрілецьких дивізій (дивізій, які звільнили наше місто від фашистських окупантів), газети воєнної епохи, документи, листівки, фотокартки, особисті речі, залишки зброї (уламки гільз, снарядів), книги, проспекти, брошури, схеми бойових дій, статті з газет, відеофільми тощо. Взагалі в музеї налічується понад 1700 експонатів, які належним чином оформлені.

На базі музею працюють учні-пошуковці різних класів. Разом ми робимо спільну справу для реалізації різних краєзнавчих програм. Під час проведення пошукової роботи збираємо матеріал за темами:

- про бойовий шлях 167-ї, 232-ї, 340-ї дивізій, які звільняли наше місто, ветеранів-бійців цих дивізій;
- історія Великої Вітчизняної війни;
- історія населених пунктів Сумщини;
- люди, що уславили рідний край тощо.

Одним із засобів реалізації краєзнавчих програм є проведення пошукових експедицій до різних населених пунктів Сумської області. Під час експедицій учні мають можливість не тільки поглибити свої знання, але й навчитися практично застосовувати набуті у школі знання, уміння, навички.

Умовно проведення пошукових експедицій можна поділити на 3 етапи:

I етап – підготовчий:

- вибір теми дослідження (об'єкту дослідження);
- збір інформації про краєзнавчий об'єкт;
- ознайомлення учнів з методами вивчення, збору і запису історико-краєзнавчого матеріалу;
- розподіл обов'язків, видів роботи між учасниками групи;
- попередній цільовий інструктаж з техніки безпеки.

II етап – освітньо-пізнавальний включає основні напрямки роботи під час проведення пошукової експедиції:

- виявлення і вивчення історичних джерел, які зберігаються в місцевих музеях, архівах;
- пошук та опитування учасників історичних подій, очевидців, що мають відношення до теми дослідження;
- збирання предметів, документів, фотоматеріалів тощо.

III етап – завершальний:

- опрацювання зібраного матеріалу;
- оформлення звітів за результатами пошукових експедицій, проведення конференцій чи інших звітних заходів;
- поповнення експозиції шкільного музею експонатами, використання зібраних матеріалів у навчально-виховному процесі;
- оформлення робіт на конкурси.

Протягом 2003-2011 рр. пошуковці 31 раз вирушали у краєзнавчі пошукові експедиції місцями бойової слави Сумсько-Київських дивізій.

Експонати, зібрані за останні сім років, поповнили й оновили експозиції музею. У 2005 році були переоформлені стенди, оновлені столи для виставок.

За підсумками пошукових експедицій були оформлені звіти, проводяться конференції, інші звітні заходи. Зібрана пошуковцями інформація використовується під час написання розробок для уроків мужності, уроків пам'яті, усних журналів, конференцій, екскурсій (оглядових, тематичних). Матеріали, зібрані під час експедицій, були використані для написання робіт на Всеукраїнські конкурси (учні неодноразово займали призові місця).

У 2010 р. уже втретє на обласній краєзнавчій конференції учнівської молоді «У світі краєзнавчих відкриттів» ми представляли свою роботу (О.Кацова «Нарис історії села Малий Вистороп», Б.Костроменко «Бойовий шлях загону особливого призначення», О.Сазонова «Підпільна група «Прапор»»).

На основі зібраних матеріалів було укладено декілька збірок.

У збірці «Слава воїнам-визволителям» простежується бойовий шлях 167-ї, 232-ї, 340-ї стрілецьких дивізій, 491-го окремого мінометного полку, які звільняли місто Суми від фашистських окупантів у вересні 1943 р., розповідається про 33 ветеранів вищеназваних військових частин, які проживають у містах та селах Сумської області, з якими нам, пошуковцям, пощастило зустрітися.

Збірка «Вони захищали Батьківщину» (два видання) містить матеріали про 46 жінок-ветеранів Великої Вітчизняної війни, учасниць клубу «Бойові подруги», а також розповіді про їхні бойові та трудові шляхи.

Збірка «Голодомор. Очевидці свідчать...» укладена на основі спогадів 52 очевидців Голодомору, записаних учнями школи. У виданні розміщені ілюстрації робіт учнів школи Затуливітер А., Сидоренка Є., Смирнової К., Макошенець О., Ковальова Н., Руденко В., Булгакової А., Фіронової А., Ухалової Є. (2008 р.).

У I-му виданні «Літопису Сумської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6» (2009 р.) простежується історія школи від заснування до сьогодення. У додатках міститься інформація про здобутки учительського та учнівського колективів, випускників-медалістів, спогади ветеранів-учителів.

У 2010 р. побачив світ «Путівник» по музею.

У шкільній музейній газеті «Пошук» містяться замітки про найцікавіші зустрічі, заходи, які відбулися на базі музею, а також розміщено інформацію про проведені експедиції, екскурсії, подорожі. Деякі матеріали про роботу музею надсилаємо до газети «Суми і сумчани».

Таким чином, пошуково-дослідницька робота не лише сприяє вихованню в учнів гордості за своїх предків, синівської вірності рідному народові, а й навчає їх бути сильними, самостійними, допомагає реалізовувати їхній творчий потенціал.

Т.О. Калашник

Література:

1. Галегова О.В., Нікітіна І.П., Шеліхова В.В. Виховуємо юного дослідника. – Х.: Країна мрій™, 2007. – 240 с.
2. Тихенко Л.В. Формування творчих здібностей старшокласників засобами пошуково-дослідницької діяльності в системі позашкільної освіти // <http://www.google.ru>